JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

M. POIARES MADURO

21 päivänä marraskuuta 2007 [1]

1. Esillä olevalla ennakkoratkaisupyynnöllä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, voidaanko, kun otetaan huomioon muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/577/ETY, [2] kansallisella lainsäädännöllä rajoittaa ajallisesti kuluttajan, joka on tehnyt sopimuksen kotimyynnin yhteydessä, peruuttamisoikeuden käyttöä, vaikka tämä kuluttaja olisi saanut virheellistä tietoa tästä oikeudesta.

I Pääasia, asiaan sovellettavat oikeussäännöt ja ennakkoratkaisukysymykset

2. Pääasian kantaja Hamilton on vuonna 1992 tehnyt kotonaan Volksbank Filder eG:n edustajan kanssa sopimuksen lainasta rahoittaakseen kiinteistörahaston osuuksien oston.

3. Vuonna 1998 Hamilton totesi, että rahastosta saadut kuukausitulot, joiden avulla hänen piti pystyä kattamaan merkittävä osa lainan koroista, vähenivät huomattavasti. Sitten hän päätti järjestää lainan uudelleen tekemänsä rakentamissäästösopimuksen ja saamansa välilainan avulla siten, että huhtikuun 1998 lopussa hän oli maksanut kokonaan takaisin lainansa Volksbank Filder eG:lle, joka niin ollen oli palauttanut alkuperäisen lainan vakuudet.

4. Vaikka pääasian kantaja oli kulutusluotoista annetun lain (Verbraucherkreditgesetz) 7 §:n 2 momentin mukaisesti saanut tiedon peruuttamisoikeudestaan, tämä tieto osoittautui virheelliseksi sikäli kuin se ei koskenut peruuttamisoikeuden edellytyksiä kotimyynnissä.

5. On täsmennettävä, että Saksan oikeuden mukaisesti peruuttamisoikeuteen liittyvän virheellisen tiedon antaminen vastaa tiedon

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – EYVL L 372, s. 31.

puuttumista. Tällaisessa tilanteessa kotimyyntitilanteessa tehtyjen sopimusten ja vastaavien toimien peruuttamista koskevan lain (Gesetz über den Widerruf von Haustürgeschäften und ähnlichen Geschäften, jäljempänä HWiG) [3] 2 §:n 1 momentin neljännessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Jos peruuttamisoikeudesta ei ole ilmoitettu, asiakkaan peruuttamisoikeus lakkaa vasta kuukauden kuluttua siitä, kun molemmat sopijapuolet ovat suorittaneet kaikki sopimuksen mukaiset suorituksensa.”

6. Hamilton peruutti alkuperäisen lainasopimuksen vasta 16.5.2002 eli useita vuosia sen jälkeen, kun molemmat osapuolet olivat suorittaneet kaikki velvoitteensa, vaikka HWiG:n 2 §:n 1 momentin neljännessä virkkeessä rajoitettiin tämä mahdollisuus yhteen kuukauteen sopimuksen täydellisestä täytäntöönpanosta.

7. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko HWiG:n 2 §:n 1 momentin neljäs virke direktiivin 85/577 mukainen.

3 – Tätä säännöstä on myöhemmin muutettu velvoiteoikeuslainsäädännön muuttamisesta annetulla lailla (Schuldrechtsmodernisierungsgesetz; BGBl. 2001 I, s. 3138). Laki tuli voimaan 1.1.2002, ja sillä suljetaan vastedes pois peruuttamisoikeuden lakkaaminen, kun kuluttajalle ei ole annettu oikeaa tietoa tästä oikeudesta. Koska tämä säännös ei kuitenkaan ole taannehtiva, käsiteltävänämme olevaan oikeusriitaan sovelletaan HWiG:n 2 §:n 1 momentin neljättä virkettä.

8. Mainitun direktiivin 4 artiklassa näet säädetään seuraavaa:

”Elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kirjallinen ilmoitus, josta käy ilmi tämän oikeus peruuttaa edellä 1 artiklassa tarkoitettu oikeustoimi 5 artiklan mukaisessa määräajassa sekä sen henkilön nimi ja osoite, jota kohtaan tätä oikeutta käytetään.

– –

Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niiden kansallisessa lainsäädännössä säädetään aiheellisista kuluttajansuojatoimenpiteistä tilanteissa, joissa tässä artiklassa mainittuja tietoja ei ole annettu.”

9. Direktiivin 85/577 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kuluttajalla on oikeus peruuttaa sitoumuksensa antamalla peruuttamisilmoitus

määräajassa, joka on vähintään seitsemän päivää 4 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta, ja noudattaen kansallisen lainsäädännön mukaista menettelyä. Määräajan noudattamiseksi riittää peruuttamisilmoituksen lähettäminen ennen kyseisen määräajan päättymistä.

2. Peruuttamisilmoituksen antaminen vapauttaa kuluttajan kaikista peruutetun sopimuksen mukaisista velvoitteista."

10. Yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus lausua direktiivin 85/577 4 artiklan kolmannen kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta asiassa Heininger[4] 13.12.2001 annetussa tuomiossa. Mainitussa asiassa kantaja ei ollut saanut mitään tietoa peruuttamisoikeudestaan. Saksan lainsäädännössä säädettiin kuitenkin, että tällaisissa olosuhteissa tämän oikeuden käyttämisen määräaika oli rajoitettu yhteen vuoteen sopimuksen tekemisestä lukien. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi seuraavaa:

"45 –– on korostettava, että kotimyyntidirektiivissä säädetään näin ollen nimenomaisesti siitä, että peruuttamista koskeva seitsemän päivän vähimmäismääräaika on laskettava kuluttajan peruuttamisoikeutta koskevan 'ilmoituksen vastaanottamisesta' ja että tämän ilmoituksen antamista koskeva velvollisuus kuuluu elinkeinonharjoittajalle. Kyseiset säännökset selittyvät sillä, että jos kuluttajalla ei ole tietoa peruuttamisoikeuden olemassaolosta, hänen on mahdotonta käyttää kyseistä oikeutta.

46 Ottaen huomioon kotimyyntidirektiivin 5 artiklan sanamuodon ja –– päämäärän, direktiivin 4 artiklan kolmatta alakohtaa ei ole mahdollista tulkita siten, että kansallinen lainsäätäjä voisi säätää, että kuluttajan peruuttamisoikeutta on kaikissa tapauksissa käytettävä vuoden määräajassa, vaikka elinkeinonharjoittaja ei olisikaan ilmoittanut kuluttajalle kyseisen oikeuden olemassaolosta.

47 Sen väitteen osalta, että peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevaa määräaikaa on välttämätöntä rajoittaa oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä, on todettava, että tällaisiin syihin ei voida vedota niiltä osin kuin ne merkitsevät sellaisten oikeuksien rajoittamista, joita kotimyyntidirektiivissä on nimenomaisesti annettu kuluttajalle tämän suojelemiseksi niiltä vaaroilta, joita aiheutuu siitä, että luottolaitokset ovat päättäneet tehdä [reaali]luottosopimuksia muualla kuin toimitiloissaan. – –"

4 – Asia C-481/99, Heininger, tuomio 13.12.2001 (Kok. 2001, s. I-9945).

11. Hamilton peruutti alkuperäisen lainasopimuksen juuri saatuaan 16.5.2002 tiedon edellä mainitussa asiassa Heininger annetusta tuomiosta. Hän nosti 27.12.2004 kanteen, jolla hän vaati maksamiensa korkojen ja lainasumman palauttamista sekä korvausta rakennussäästökassaan maksetuista koroista.

12. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin edellä mainitussa asiassa Heininger annetun tuomion täsmällistä ulottuvuutta sikäli kuin se ei pysty mainitusta asiasta selvästi päättelemään, että direktiivillä 85/577 kiellettäisiin kaikissa tapauksissa kansallista lainsäätäjää rajoittamasta peruuttamisoikeutta.

13. Oberlandesgericht Stuttgart päätti siis 2.10.2006 tekemällään päätöksellä lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko direktiivin 85/577/ETY 4 artiklan ensimmäistä kohtaa ja 5 artiklan 1 kohtaa tulkita siten, että niissä ei estetä kansallista lainsäätäjää rajoittamasta ajallisesti direktiivin 5 artiklassa annettua oikeutta sitoumuksen peruuttamiseen siitä huolimatta, että kuluttajalle oli ilmoitettu virheellisesti tämän peruuttamisoikeudesta, siten, että peruuttamisoikeus lakkaa kuukauden kuluttua siitä, kun kummatkin sopijapuolet ovat suorittaneet kaikki sopimuksen mukaiset suorituksensa?

Jos ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annetaan kieltävä vastaus:

2) Onko direktiiviä 85/577/ETY tulkittava siten, että kuluttaja ei voi menettää oikeuttaan peruuttaa sitoumus – erityisesti sopimuksen tultua täysin täytetyksi – jos hänelle ei ole ilmoitettu peruuttamisoikeudesta direktiivin 4 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti?”

II Tapauksen tarkastelu

14. Direktiivin 85/577 4 artiklassa esitetään periaate, jonka mukaan ”elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kirjallinen ilmoitus, josta käy ilmi tämän oikeus peruuttaa – – oikeustoimi 5 artiklan mukaisessa määräajassa”.

15. Tämän periaatteen tarkoituksena on varmistaa direktiivin 85/577 tavoitteen mukaisesti kuluttajansuoja kotimyynnissä tehtyjen sopimusten osalta. Tämän lähestymistavan mukaan peruuttamisoikeus on ymmärrettävä kuluttajan tiedonsaantioikeuden laajentamisena.

16. Lisäksi siinä tapauksessa, että kuluttajalle ei ole annettu oikeaa tietoa, direktiivillä 85/577 velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään ”aiheellisista kuluttajansuojatoimenpiteistä”. [5]

17. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin täsmentänyt, että kun kuluttajalle ei ole ilmoitettu hänen peruuttamisoikeudestaan, oikeusvarmuuteen liittyviin syihin ei voida vedota niiden oikeuksien rajoittamiseksi, joita direktiivissä 85/577 nimenomaisesti annetaan kuluttajien suojaamiseksi riskeiltä, joita voi aiheutua sopimuksen tekemisestä kotimyynnin johdosta. [6]

18. Tältä osin on todettava, että virheellisen tiedon antaminen on rinnastettava direktiivissä 85/577 tarkoitettuun tiedon antamatta jättämiseen.

19. Tätä tulkintaa tukee se, että mainitun direktiivin 4 artiklan kolmannessa kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niiden kansallisessa lainsäädännössä säädetään aiheellisista –– toimenpiteistä tilanteissa, joissa *tässä artiklassa mainittuja* tietoja ei ole annettu”. [7] Tästä seuraa, että jos annettu tieto ei täytä direktiivin 85/577 4 artiklan 1 kohdassa asetettuja edellytyksiä, tietoa ei voida pitää pätevänä ja jäsenvaltioiden tehtävänä on siis näin ollen määrittää asianmukaiset toimenpiteet kuluttajansuojan takaamiseksi samalla tavalla kuin jos peruuttamisoikeudesta ei olisi annettu mitään tietoa. Ei näet ole mitään syytä käsitellä eri tavalla tiedon puutetta ja virheellisen tiedon antamista, koska nämä kaksi tilannetta johtavat samalla tavalla kuluttajaa harhaan hänen peruuttamisoikeutensa osalta.

20. Esillä olevassa asiassa kyseessä oleva tilanne ei ole kuitenkaan täysin sama kuin tilanne, jonka johdosta on annettu tuomio edellä mainitussa asiassa Heininger. Siinä annettua ratkaisua on todellisuudessa tarkennettava hieman.

21. Yhteisöjen tuomioistuimelle ilmoitetuista ja istunnossa vahvistetuista tosiseikoista näet ilmenee, että Hamilton sai

5 – Mainitun direktiivin 4 artiklan kolmas kohta.

6 – Em. asia Heininger (tuomion 47 kohta).

7 – Kursivointi tässä.

tiedon peruuttamisoikeudestaan mainitussa asiassa Heininger annetusta tuomiosta ja että hän päätti peruuttaa alkuperäisen lainasopimuksen muutamaa kuukautta myöhemmin tällä perusteella.

22. Tämä tilanne antaa syyn pohtia mahdollisuutta antaa peruuttamisoikeuden pysyä voimassa riippumatta mistään ajallisista rajoituksista, kun voidaan osoittaa, että kuluttaja on saanut tiedon tai on voinut saada tiedon oikeudestaan, vaikka elinkeinonharjoittaja, johon hän on sopimussuhteessa, ei ole antanut tietoa hänelle.

23. Kyse ei ole siitä, että kyseenalaistettaisiin ratkaisu, jonka nojalla peruuttamisoikeutta koskevan tiedon puuttuessa peruuttamisoikeutta on voitava käyttää koska tahansa, vaan siitä, että tutkitaan, onko perusteita katsoa, että sikäli kuin oikeudenhaltijalla on tieto oikeudestaan, jäsenvaltioilla on oikeus niille direktiivin 85/577 4 artiklan kolmannessa kohdassa tunnustetun harkintavallan rajoissa vahvistaa määräaika, jonka aikana peruuttaminen voidaan pätevästi tehdä.

24. Useat perustelut tukevat tätä tulkintaa. Tältä osin on todettava, että oikeuden käyttämisen ajallinen rajoittaminen, jota useimmiten kutsutaan ”vanhenemiseksi”, on eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteinen periaate. [8] Tämä periaate voitaisiin jopa jossakin vaiheessa vahvistaa yhteisön tasolla Euroopan sopimusoikeutta koskevan yhteisen viitekehyksen vahvistamisen yhteydessä. [9] Yleisen vanhenemisperiaatteen olemassaolo olisi siten tunnustettava, ja jäsenvaltioille olisi jätettävä tarvittava harkintavalta sen panemiseksi täytäntöön niiden oikeusjärjestyksessä.

25. Vanheneminen perustellaan lähinnä oikeusvarmuuteen liittyvillä seikoilla, [10] jotka eivät Heininger-oikeuskäytännön mukaisesti

8 – Ks. mm. Lando-komission toteuttama tutkimus *Principles of European Contract Law*, III osa, Lando, O., Clive, E., Prüm, A. ja Zimmermann, R. (toim.), Kluwer Law International, Haag, 2003, erityisesti 14 luku; *Le code européen des contrats*, Académie des privatistes européensin luonnos, koonnut Gandolfi, G., ensimmäinen kirja, A. Giuffrè, Milano, 2004, erityisesti X luku sekä sivu 260 ja sitä seuraavat sivut ja *Principles of existing EC Contract Law (Acquis Principles)*, Contract I, Pre-contractual Obligations, Conclusion of Contract, Unfair Terms, ensimmäinen osa, Sellier, 2007, erityisesti s. 98 ja sitä seuraavat sivut ja s. 166 ja sitä seuraavat sivut.

9 – Komissio ottaa siten kantaa yhteisen viitekehyksen laatimisen puolesta. Ks. mm. komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Euroopan sopimusoikeus ja yhteisön säännöstön tarkistaminen: jatkotoimet (KOM(2004) 651 lopullinen) sekä komission kertomus – Ensimmäinen edistymistä käsittelevä vuosikertomus Euroopan sopimusoikeudesta ja yhteisön säännöstön tarkistamisesta (KOM(2005) 456 lopullinen). Ks. myös asiasta aiheesta tehdyt tutkimukset, mm. Van Gerven, W., ”Comparative law in a texture of communitarization of national laws and europeanization of community law”, *Judicial Review in the European Union – Liber amicorum in honour of Lord Slynn of Hadley*, Kluwer Law International, Haag, osa I, 2000, s. 433–445; Schulze, R., ”The Acquis Communautaire and the Development of European Contrat Law”, Schulze/Ebers/Grigoleit (nro 25), s. 15 ja yleisemmin tekniikasta, jossa yhteisön tuomioistuin turvautuu jäsenvaltioiden oikeuksien yhteisiin periaatteisiin, Galmot, Y., ”Réflexions sur le recours au droit comparé par la Cour de justice des Communautés européennes”, *RFDA*, 1990, s. 255.

10 – Ks. alaviitteessä 9 mainitut tutkimukset.

voi olla ensisijaisia tiedon antamista kuluttajalle koskevaan velvollisuuteen nähden.[11] Niin kauan kuin kuluttaja ei ole saanut tietoa peruuttamisoikeudestaan, hän ei voi tietää oikeutensa laajuutta. Näin ollen peruuttamisoikeuden vanhenemiseen ei voida vedota kuluttajaa vastaan, jos tietoa ei ole annettu. Tämän oikeuden suoja tunnustetaan mainitussa Heininger-oikeuskäytännössä perustavanlaatuiseksi sen takaamiseksi, että kuluttaja saa tiedon oikeuksista, joita hänellä on direktiivin 85/577 nojalla, joten tiedon antaminen kuluttajalle on direktiivin 85/577 tehokkaan vaikutuksen keskeinen tae. Jos hyväksyttäisiin kuluttajan peruuttamisoikeuden ajallinen rajoittaminen, vaikka tämä keskeinen edellytys ei täyttyisi, ei myöskään taattaisi mainitun kuluttajan suojaa, vaan elinkeinonharjoittajan suoja, ja tällainen tilanne olisi suorassa ristiriidassa direktiivin 85/577 tavoitteen kanssa.

26. Koska on kuitenkin mahdollista todeta, että kuluttaja, jonka yhteisöjen tuomioistuimen mukaan on oltava ”tietyssä määrin tarkkaavainen ja harkitseva”,[12] on voinut saada tai saanut tiedon peruuttamisoikeudestaan, peruuttamisoikeuteen vetoamista koskevan mahdollisuuden ajallinen rajoittaminen vaikuttaa perustellulta, vaikka tieto ei olisi peräisin elinkeinonharjoittajalta.

27. Sikäli kuin on näet osoitettu, että asianomainen on saanut mainitun tiedon, direktiivin 85/577 kuluttajansuojaa koskeva tavoite on täysin turvattu. Tämä ratkaisu ei johda siihen, että asianomaiselta poistetaan hänen peruutusoikeutensa, vaan tämän oikeuden käyttämistä ainoastaan rajoitetaan ajallisesti, kun huolimatta tämän hänen oikeuttaan koskevan tiedon tuntemisesta tai mahdollisuudesta tuntea se kuluttaja ei ole kuitenkaan käyttänyt oikeuttaan tietyn määräajan kuluessa. Näissä olosuhteissa oikeussuhteiden vakauden ja vieläpä hyvän kauppatavan noudattaminen merkitsevät sitä, että on toteuduttava oikea tasapaino kuluttajansuojan, joka varmistetaan kuluttajan tiedon antamisella ja peruuttamisoikeuden olemassaololla, ja oikeussuhteiden vakauden periaatteen välillä, jonka nojalla on voitava katsoa, että kun on osoitettu että kuluttaja on tiennyt tai on voinut tietää oikeutensa olemassaolosta, sopimusta ei enää riitauteta tietyn määräajan kuluttua vaaditun tiedon saamisesta.

28. Direktiivissä 85/577 ei edellytetä laajempaa suojaa, joka muodostuisi epäsuhtaisesti siitä, että annettaisiin kuluttajan, joka on saanut tiedon peruuttamisoikeudestaan,

11 – Em. asia Heininger (tuomion 47 kohta).

12 – Ks. mm. asia C-220/98, Estée Lauder, tuomio 13.1.2000 (Kok. 2000, s. I-117, 17 ja 30 kohta).

vapaasti valita edullisin ajankohta sopimussuhteensa riitauttamiseen. Sillä, että peruuttamisoikeutta ei mitenkään rajoitettaisi ajallisesti silloin, kun kuluttaja on saanut tiedon tästä oikeudesta, ylitettäisiin ilmeisesti direktiivissä tarkoitettu suojatavoite. Kuluttajansuoja ei sulje pois kuluttajan peruuttamisoikeuden rajoittamista, koska 5 artiklan 1 kohdassa säädetään nimenomaisesti tällaisesta mahdollisuudesta, kun direktiivissä vaadittu tieto on annettu tässä säädöksessä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Lisäksi vaikka tieto tulee kuluttajalle myöhässä ja muuta kuin direktiivissä säädettyä kautta, nämä seikat eivät vaikuta muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevaan kuluttajansuojaan liittyvään tavoitteeseen.

29. Lisäksi direktiivissä 94/47/EY,[13] joka koskee osa-aikaisia käyttöoikeussopimuksia, ja direktiivissä 97/7/EY,[14] joka koskee etäsopimuksia, säädetään nimenomaisesti määräajasta, jonka päätyttyä peruuttamisoikeutta ei voida käyttää edes siinä tapauksessa, että siitä ei ole saatu tietoa.

30. Minusta on tosin vaikeaa väittää Saksan hallituksen tavoin, että nämä direktiivit muodostavat yhdessä kotimyyntidirektiivin kanssa ”suojapaketin”, mikä merkitsee oikeussääntöjen johdonmukaisuuden vuoksi välttämättä sitä, että tämän oikeuden käyttämiselle on kolmen kuukauden aikaraja.[15] Direktiivi, jota käsittelemme, erottuu kuluttajan voimakkaamman suojantarpeen vuoksi, koska kuluttaja on fyysisessä kanssakäymisessä myyjän kanssa, ja siten kuluttaja voi kokea myyjän vaikutuksen voimakkaampana.[16] Yhteisöjen tuomioistuin on ilmeisesti vahvistanut tällaisen kannan edellä mainitussa asiassa Heininger, kun se katsoo, että kotimyynnissä peruuttamisoikeuden rajoittamiseen voidaan vedota kuluttajaa vastaan vasta siitä lähtien, kun kuluttaja on saanut tiedon oikeudestaan. Ei kuitenkaan voida kiistää, että nämä direktiivit viittaavat siihen, että on olemassa jäsenvaltioiden oikeuksille yhteinen periaate, joka esiintyy myös yhteisön tasolla ja joka muodostuu siitä, että oikeuden käyttämiselle säädetään ajallinen rajoitus silloin, kun oikeutta ei ole käytetty sellaisessa ajassa, että voidaan vielä otaksua, että sen haltija vielä vetoaa siihen.

31. Siten silloin, kun on osoitettu, että kuluttaja on saanut tiedon – tai on voinut saada

13 – Ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden 26.10.1994 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY (EYVL L 280, s. 83).

14 – Kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY (EYVL L 144, s. 19).

15 – Kolmen kuukauden määräajasta säädetään myös direktiivin 94/47 5 artiklan ensimmäisen virkkeen 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa ja direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä.

16 – Siten on todettu, että ”[yhteisön] lainsäätäjän kanta on näet se, että se, että kuluttajalla on hallussaan kaikki liiketoimeen liittyvät objektiiviset tiedot, ei estä häntä lankeamasta sellaisen sopimuspuolen houkutuksiin, joka – sepä juuri onkin hänen ammattitaitonsa – hallitsee ihailtavalla tavalla vakuuttavan esiintymisen taidon”, julkaisussa Rzepecki, N., *Droit de la consommation et théorie générale du contrat*, Institut de droit des affaires, Aix-en-Provence, 2002, s. 100.

tiedon – oikeudestaan, voidaan katsoa, että on olemassa jäsenvaltioiden oikeuksille yhteinen periaate, jonka mukaan sekä hyvä kauppatapa että oikeussuhteiden vakaus edellyttävät, että valtiot voivat harkintavaltansa, sellaisena kuin se tunnustetaan direktiivin 85/577 4 artiklan kolmannessa kohdassa, puitteissa määrittää määräajan, jonka kuluessa peruuttaminen voidaan pätevästi tehdä, siitä lukien, kun kuluttaja on, myöhässäkin, saanut tiedon.

32. Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymyksiin on vastattava, että direktiiviä 85/577 on tulkittava siten, että peruuttamisoikeuden rajoittamiseen voidaan vedota kuluttajaa kohtaan vasta siitä hetkestä alkaen, kun hän on saanut tiedon tai on voinut saada tiedon oikeudestaan. Tätä vaatimusta on arvioitava itsenäisesti päivästä, jona sopimus on tehty tai pantu kokonaan täytäntöön. Niinpä kansallinen lainsäädäntö, jolla vahvistetaan määräaika, jonka kuluessa peruuttamisoikeutta voidaan käyttää, alkamaan siitä, kun molemmat sopijapuolet ovat panneet sopimuksen kokonaan täytäntöön, vaikka kuluttaja ei ole tiennyt oikeudestaan, ei voi vastata direktiivillä 85/577 tavoiteltuja päämääriä.

33. Sitä vastoin direktiivin 85/577 4 artiklan ensimmäinen ja kolmas kohta ja 5 artiklan 1 kohta eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltiot määrittävät harkintavaltansa puitteissa määräajan, jonka kuluessa kuluttaja voi pätevästi käyttää peruuttamisoikeuttaan, alkamaan siitä hetkestä, jonka osalta on osoitettu, että kuluttaja on saanut tai on voinut saada tiedon oikeudestaan.

III Ratkaisuehdotus

34. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Oberlandesgericht Stuttgartin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annettua neuvoston direktiiviä 85/577/ETY on

tulkittava siten, että se on esteenä sille, että peruuttamisoikeuden rajoittamiseen vedotaan kuluttajaa kohtaan silloin, kun kuluttaja ei ole saanut tietoa oikeudestaan tai mainittu tieto on virheellinen.

Sitä vastoin direktiivin 85/577 4 ja 5 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltiot määrittävät harkintavaltansa puitteissa määräajan, jonka kuluessa kuluttaja voi pätevästi käyttää peruuttamisoikeuttaan, alkamaan siitä hetkestä, jonka osalta on osoitettu, että kuluttaja on saanut tai on voinut saada tiedon oikeudestaan.